

سلیمانی یک ژنرال بزرگ ایرانی بود

«دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور پیشین آمریکا و نامزد حزب جمهوری خواه در انتخابات پیش رو در گفت‌وگو با فاکس نیوز درباره تصمیم خود برای صدور دستور حمله تروزیستی به خودروی حامل سپهبد حاج «قاسم سلیمانی» فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب در فرودگاه بغداد که به شهادت او و همراهانش منجر شد، گفت: او یک شخصیت بسیار بزرگ ایرانی بود. وی در پاسخ به سوالی درباره خرید نفت ایران توسط چین با بیان اینکه پکن را در این موضوع مقصر نمی‌داند، مدعی شد: به چین گفتم این کار را نکنند و گوش کردند، زیرا به آنها گفتم که اگر (به خرید نفت از ایران) ادامه دهید، دیگر نمی‌توانید با آمریکا تجارت کنید. ترامپ همچنین با ادعای اینکه «زمانی که من رئیس‌جمهور بودم، ایرانی‌ها جرأت حمله به نیروهای آمریکایی را نداشتند» گفت: من سلیمانی را از میان برداشتم چون می‌خواست ارتش ما را نابود کند. سلیمانی واقعاً یک ژنرال بزرگ بود، او یک ژنرال بزرگ ایرانی بود. ما آنها را در زمان من هرگز به نیروهای آمریکایی حمله نکردند. او در بخش دیگری از این مصاحبه به موضوع افول آمریکا پرداخت و گفت: ما ملت شکست‌خورده‌ای هستیم، از گفتن این حرف بدم می‌آید اما ما ملتی هستیم که در حال انحطاط شدید هستیم و رهبری داریم که در انحطاط بزرگ است.

بر اساس منافع خود عمل می‌کنیم

به گزارش ایسنا، بیانیه دفتر «بنیامین نتانیاهو» نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی به مقاله‌ای از روزنامه «واشنگتن پست» ضمیمه شده که در آن نتانیاهو در ادعایی به دولت «جو بایدن» رئیس‌جمهور آمریکا گفته است که «اسرائیل قصد حمله به تأسیسات نظامی ایران را دارد، نه اهداف هسته‌ای یا نفتی». رسانه آمریکایی به نقل از یک مقام آگاه نوشته و کنش صهیونیست‌ها به گونه‌ای تنظیم خواهد شد که از تصور مداخله سیاسی در انتخابات ایالات متحده جلوگیری شود، چراکه نتانیاهو می‌داند که دامنه حمله اسرائیل پتانسیل تغییر شکل رقابت‌های ریاست‌جمهوری در آمریکا را دارد. دفتر نتانیاهو گفته است: «ما به نظرات ایالات متحده گوش خواهیم داد اما تصمیم نهایی را براساس منافع ملی خود اتخاذ خواهیم کرد.»

همراهی استرالیا با غرب علیه ایران

«پنی وانگ» وزیر امور خارجه استرالیا دیروز سه‌شنبه اعلام کرد دولت این کشور تحریم‌های اقتصادی را علیه پنج فرد ایرانی که با برنامه موشکی تهران در ارتباط هستند، وضع و آن‌ها را از ورود به خاک استرالیا منع کرده است. وی در ادامه با تکرار ادعاهای غرب علیه سیاست‌های منطقه‌ای ایران مدعی شد گروه‌های مورد حمایت تهران در منطقه هر روز در حال استفاده از موشک و سایر تجهیزات هستند که از سوی ایران تأمین می‌شود. وزیر امور خارجه استرالیا همچنین به تکرار ادعای غرب مبنی بر استفاده روسیه از موشک‌های ساخت ایران در جریان جنگ با اوکراین پرداخت و گفت: تحریم‌های جدید دو مدیر و یک مقام ارشد سازمان صنایع هوافضای ایران، مدیر گروه صنعتی شهید باقری و مدیر بازرگانی گروه صنعتی شهید همت را هدف قرار داده است.

ایران را در این مبارزه بر کرده بود. سیدحسین تقی‌زاده به عنوان سفیر در لندن و نماینده در نخستین جلسات سازمان ملل شکایت ایران از شوروی را در جلسه شورای امنیت مطرح کرد و با دفاعی مستدل شوروی را رسوا کرد. حسین علاء به عنوان سفیر ایران در واشنگتن به صورت مداوم دولت آمریکا را به مداخله و تهدید شوروی تحریک می‌کرد و در تهران نیز کارزار گسترده‌ای علیه شوروی در جریان بود و در مجلس و مطبوعات به سیاست مداخله‌جویانه شوروی حمله می‌شد. زمانی که ابراهیم حکیمی ناتوان از حل بحران آذربایجان استعفا داد در ۸ بهمن ۱۳۲۴ احمد قوام مأمور تشکیل دولت شد و ۲۹ بهمن دولتتش را تشکیل داد و خود وزارت امور خارجه را برعهده گرفت و بلافاصله راهی مسکو شد. قوام به درستی بحران آذربایجان را در اولویت دولت خود قرار داد و ضمن مکاتبه و هماهنگی با سیدحسین تقی‌زاده و حسین علاء فشار آنان به شوروی از طریق بریتانیا و آمریکا را هدایت کرد و هم‌زمان خود وارد مذاکره با شوروی شد و تمایلش برای سفر به مسکو را به سفیر شوروی در تهران اعلام کرد. قوام هم‌زمان دستور بازداشت سیدضیاءالدین طباطبایی که کارزار مطبوعاتی علیه شوروی را هدایت می‌کرد صادر کرد تا اعتماد مسکو را جلب کند و همچنین برخی افسراد دارای تمایل به شوروی را در کابینه خود وارد کرد. سفر قوام به مسکو یکی از حساس‌ترین روزهای تاریخ معاصر ایران بود که بیش از ۱۷ روز به طول کشید. قوام در این سفر با ترکیبی از اقتدار و دیپلماسی با دستان خالی به تهدید و تلمیع استالین روی آورد. قوام با پیش کشیدن بحث امتیاز نفت شمال استالین را وسوسه کرد و در عین حال یادآوری کرد که واگذاری این امتیاز منوط به برگزاری انتخابات و تصویب این امتیازنامه در مجلس جدید است و برگزاری انتخابات تا زمان ترک اشغال و اعاده حاکمیت دولت بر همه مناطق ممکن نیست. قوام حتی در مورد پیشنهاد وسوسه‌انگیز استالین برای سرنگونی شاه و تشکیل جمهوری توسط قوام نیز سکوتی محرک انجام داد به شکلی که مولوتف و استالین را به تردید انداخت که گویا قوام برای چنین توطئه‌ای نیز بی‌میل نیست. استالین که از یک سو با فشار جهانی به رهبری آمریکا و بریتانیا روبه‌رو شده بود و در عرصه داخلی نیز فشار افکار عمومی ایران را مقابل خود می‌دید در مقابل وسوسه‌های قوام نرمش نشان داد. شوروی در این دوره مایل بود برای حفظ چهره خود در عرصه بین‌المللی میان کشورهای جهان سوم آبروی خود را به قمار نگذارد و به عنوان شوروی اشغالگر و زورگو تخریب نشود و دولتمردان ایرانی به خوبی این عملیات روانی علیه شوروی را به راه انداخته بودند. در ایران سلطنتی مشروطه سرکار بود و شاه جوان اختیاری خارج از قانون نداشت و احزاب و گروه‌ها آزادانه رقابت می‌کردند و شوروی نمی‌توانست دخالت خود در امور داخلی ایران را اقدامی در دفاع از عدالت و آزادی جا بزند. قوام سیاستمدار کهنه‌کار ایرانی نیز به خوبی با آرایش صحنه شطرنج بازی را به خانه آخر رساند و نخستین گروه از ارتش سرخ در زمان حضور قوام در مسکو از ایران خارج شد. استالین در پایان سفر به قوام مژده داد که در تهران اخبار خوبی به او خواهد رسید و وقتی قوام به تهران رسید قرارداد واگذاری امتیاز نفت شمال را با سادچیکف سفیر شوروی امضا کرد و نیروهای شوروی شروع به خروج از ایران کردند و تا از دیپهشت آخرین نیروها نیز خارج شدند و دولت مذاکرات با فرقه دموکرات را بدون دخالت شوروی پیش برد و در نهایت به تسلیم نیروهای فرقه و فرار آنان در ۲۱ آذر ۱۳۲۵ ختم کرد. قوام پس از برگزاری انتخابات مجلس امتیاز نفت شمال را به مجلس ارائه داد و مجلس با اکثریت قاطع آرا این امتیاز را که تحت فشار واگذار شده بود ملغی اعلام کرد و اینگونه ایران با حفظ تمامیت ارضی و بدون دادن هیچ امتیازی از دام استالین رهید.

و همچنین سه نشریه جدید در آذربایجان جنوبی به کمیته مرکزی حزب کمونیست آذربایجان شوروی محول گرد. ۱۰ از OGIZ [بنگاه انتشارات دولتی] (یودین) خواسته شود تا سه دستگاه چاپ مسطح برای بهره‌برداری کمیته مرکزی حزب کمونیست آذربایجان شوروی جهت فراهم آوردن امکانات چاپی [Tipografskaya baza] برای فرقه دموکرات آذربایجان جنوبی، ارائه کند. ۱۱. نازکوم ونشتورگ [کمیساریای خلق برای تجارت خار جی] (رفیق آناستاز میکویان) به تأمین کاغذ خوب جهت چاپ نشریه مصور در باکو و همچنین سه روزنامه جدید در آذربایجان جنوبی - با حداقل تیراژ ۳۰۰۰۰ نسخه - متعهد گردد. ۱۲. به کمیساریای خلق برای امور داخلی [NKVD] جمهوری شوروی آذربایجان اجازه داده شود که تحت نظارت رفیق باقروف برای تردد افرادی که جهت به اجرا درآوردن این اقدامات باید به ایران اعزام شوند، مجوز لازم صادر شود. ۱۳. برای تأمین مالی نهضت جدایی طلب در آذربایجان جنوبی و همچنین [تدارک شرکت] در انتخابات دوره پانزدهم مجلس ایران، یک صندوق ویژه به اعتبار یک میلیون روبل ارز خارجی - برای تبدیل به تومان - در کمیته مرکزی حزب کمونیست شوروی تأسیس شود.»

دام استالین و تدبیر قوام

استالین سیاست پیچیده‌ای را برای تهدید استقلال و تمامیت ارضی ایران آغاز کرده بود. با هدایت و حمایت نیروهای شوروی، فرقه دموکرات آذربایجان به رهبری سیدجعفر پیشه‌وری، کمونیست کهنه‌کار ایرانی تشکیل شد و ۲۱ آذر ۱۳۲۴ تشکیل حکومت محلی در تبریز را اعلام کرد و قاضی محمد نیز در مه‌باد اقدام مشابهی را رهبری کرد. دولتمردان ایرانی در تهران در بهت و حیرت فرو رفته بودند و خشم عمومی در مطبوعات و میان فعالان سیاسی موج می‌زد. اقدام شوروی در تهدید استقلال و تمامیت ارضی ایران به انشعاب در حزب توده منجر شد و برخی از اعضای آن پس از مخالفت از حزب خارج شدند اما قسمت عمده اعضای حزب به هواداری از سیاست شوروی برخاستند. دولت‌های ایران یک به یک در چاره‌جویی برای بحران آذربایجان شکست خورده و سقوط می‌کردند تا نوبت به احمد قوام رسید. قوام که یک بار در سال ۱۳۰۰ بر سر امتیاز نفت شمال با روس‌ها دست و پنجه نرم کرده و آنان را شکست داده بود، دوباره به منصب نخست‌وزیری بازگشت تا این بار صحنه سخت‌تری را مدیریت کند. ایران براساس پیمان اتحاد سه‌گانه که با درایت محمدعلی فروغی و علی سهیلی با بریتانیا و شوروی بسته شده بود قوای اشغالگر را متعهد کرده بود نهایتاً شش ماه پس از پایان جنگ جهانی خاک ایران را ترک کنند اما شوروی به بهانه‌های واهی از اجرای این بند شانه خالی می‌کرد. شوروی با راه‌اندازی فرقه دموکرات آذربایجان و برقراری دولتی دست‌نشانده تلاش داشت دولت ایران را وادار به پذیرش خواسته‌های خود کند. این حکومت دست‌نشانده علاوه بر اینکه امکان حضور شوروی در شمال غربی ایران را فراهم می‌کرد و هم در صورت برگزاری انتخابات مجلس می‌توانست در انتخاب نمایندگان این منطقه اعمال نفوذ کرده و فراسوی قدرت‌مندی از افراد هوادار شوروی را در مجلس گرد هم آورد در واقع شوروی در اروپای شرقی نیز از هیچ منطقه‌ای عقب‌نشینی نکرد مگر اینکه دولتی کمونیستی در آن روی کار آورد. هر چند بریتانیا و آمریکا نیز از خواسته ایران برای خروج نیروهای اشغالگر شوروی حمایت می‌کرد اما اتحاد داخلی و مطالبه یکپارچه پایان اشغالگری و مخالفت با اقدام تجزیه‌طلبانه فرقه دموکرات بزرگ اصلی ایران در این منازعه بود. ترکیبی از دولتمردان کارکنه و میهن‌دوست که پس از سقوط رضاشاه به صحنه سیاست بازگشته بودند دست

استالین سیاست پیچیده‌ای را برای تهدید استقلال و تمامیت ارضی ایران آغاز کرده بود. با هدایت و حمایت نیروهای شوروی، فرقه دموکرات آذربایجان جنوبی تشکیل شد و ۲۱ آذر ۱۳۲۴ تشکیل حکومت محلی در تبریز را اعلام کرد و قاضی محمد نیز در مه‌باد اقدام مشابهی را رهبری کرد. دولتمردان ایرانی در تهران در بهت و حیرت فرو رفته بودند و خشم عمومی در مطبوعات و میان فعالان سیاسی موج می‌زد. اقدام شوروی در تهدید استقلال و تمامیت ارضی ایران به انشعاب در حزب توده منجر شد و برخی از اعضای آن پس از مخالفت از حزب خارج شدند اما قسمت عمده اعضای حزب به هواداری از سیاست شوروی برخاستند. دولت‌های ایران یک به یک در چاره‌جویی برای بحران آذربایجان شکست خورده و سقوط می‌کردند تا نوبت به احمد قوام رسید. قوام که یک بار در سال ۱۳۰۰ بر سر امتیاز نفت شمال با روس‌ها دست و پنجه نرم کرده و آنان را شکست داده بود، دوباره به منصب نخست‌وزیری بازگشت تا این بار صحنه سخت‌تری را مدیریت کند. ایران براساس پیمان اتحاد سه‌گانه که با درایت محمدعلی فروغی و علی سهیلی با بریتانیا و شوروی بسته شده بود قوای اشغالگر را متعهد کرده بود نهایتاً شش ماه پس از پایان جنگ جهانی خاک ایران را ترک کنند اما شوروی به بهانه‌های واهی از اجرای این بند شانه خالی می‌کرد. شوروی با راه‌اندازی فرقه دموکرات آذربایجان و برقراری دولتی دست‌نشانده تلاش داشت دولت ایران را وادار به پذیرش خواسته‌های خود کند. این حکومت دست‌نشانده علاوه بر اینکه امکان حضور شوروی در شمال غربی ایران را فراهم می‌کرد و هم در صورت برگزاری انتخابات مجلس می‌توانست در انتخاب نمایندگان این منطقه اعمال نفوذ کرده و فراسوی قدرت‌مندی از افراد هوادار شوروی را در مجلس گرد هم آورد در واقع شوروی در اروپای شرقی نیز از هیچ منطقه‌ای عقب‌نشینی نکرد مگر اینکه دولتی کمونیستی در آن روی کار آورد. هر چند بریتانیا و آمریکا نیز از خواسته ایران برای خروج نیروهای اشغالگر شوروی حمایت می‌کرد اما اتحاد داخلی و مطالبه یکپارچه پایان اشغالگری و مخالفت با اقدام تجزیه‌طلبانه فرقه دموکرات بزرگ اصلی ایران در این منازعه بود. ترکیبی از دولتمردان کارکنه و میهن‌دوست که پس از سقوط رضاشاه به صحنه سیاست بازگشته بودند دست

کافتارزاده این قانون را اقدامی علیه شوروی قلمداد کرد اما دولت راه فرار قانونی برای خلاصی از فشارهای شوروی پیدا کرده بود و مذاکرات کافتارزاده بدون نتیجه پایان یافت و او ایران را ترک کرد. اما حزب توده به عنوان بازوی شوروی در ایران شروع به تبلیغ سیاست موازنه مثبت به معنای اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی در قبال امتیاز نفت جنوب که در اختیار بریتانیاست کرد. حزب توده و خود شوروی امتیاز نفت جنوب را سیاستی تبعیض آمیز معرفی می‌کردند و امتناع از اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی را به عنوان اقدامی غیردوستانه که موازنه میان قدرت‌ها را به هم می‌زند می‌دانستند. استالین در خردادماه سال ۱۳۲۴ فرمان فوق‌محرمانه‌ای را برای «اقدامات اکتشافی مخفیانه‌ای درباره معادن و منابع نفتی شمال ایران» صادر کرد. در این فرمان آمده بود: «در چارچوب [بخش] «آذنت» [نفت آذربایجان] مجموعه نازکوم نفت [کمیساریای خلق برای نفت] یک مدیریت هیدروژئولوژیک تشکیل داده و وظیفه نظارت بر بررسی‌های زمین‌شناختی برای حوضه‌های نفتی در شمال ایران را به آن واگذار کنید... برای واحد هیدروژئولوژیک جهت اجرای اقدامات ذیل در شمال ایران، هیئت‌های را مستقر سازید. الف) حفاری ده تلمبه در هفت ناحیه، از جمله سه تلمبه ثابت (حفاری عمیق برای جستجوی ساختاری) در نواحی بندر شاه، شاهی، بایلسر و بندر [پهلوی]. ب) بررسی‌های زمین‌شناختی: هیئت‌های مرکب از ده گروه در مناطق دشت گرگان، اشرف، شاهی، آمل، خرم‌آباد، بلگار جای [؟] جلفا، زنجان، تبریز، اردبیل و سیاه‌کوه. پ) بررسی‌های زمین‌شناختی، هیئت‌های مرکب از سه گروه در مناطق دشت گرگان، ارضی پست مازندران و رشت و در کل کرانه جنوبی دریای خزر از مرز جمهوری شوروی ترکمنستان تا مرز جمهوری شوروی آذربایجان... دبیر کمیته مرکزی حزب کمونیست آذربایجان، رفیق باقروف را از جهت هرگونه کمک و همراهی با اقدامات بررسی زمین‌شناختی در شمال ایران مسئول بدانید. صدر کمیته دفاع ملی ای. استالین.»

دفتر سیاسی کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحاد شوروی تنه‌ها دوماه بعد فرمان فوق‌محرمانه دیگری برای «اقداماتی جهت سازماندهی یک جنبش جدایی طلب در آذربایجان جنوبی و دیگر ایالات شمالی ایران» خطاب به میرجعفر باقروف صادر کرد. در این فرمان هم آمده بود: «شروع اقدامات تدارکاتی در جهت تشکیل یک ناحیه [Oblast] خودمختار ملی آذربایجانی با اختیارات گسترده در چارچوب دولت ایران توصیه می‌شود. یک حزب دموکراتیک در آذربایجان جنوبی به نام حزب دموکراتیک آذربایجان [از این پس «فرقه دموکرات آذربایجان»] با هدف رهبری جنبش جدایی طلب در آذربایجان جنوبی تأسیس کنید. تأسیس حزب دموکرات آذربایجان جنوبی باید با یک تجدید سازمان توأمان بخش آذربایجانی حزب توده ایران و جذب هواداران جنبش جدایی طلب از تمامی اقشار مردم بدان صورت گیرد. در میان کردهای ساکن شمال ایران برای جذب آنها در یک جنبش جدایی طلب که یک ناحیه خودمختار ملی گردد تشکیل دهد، اقدامات مناسب صورت دهید. یک گروه از فعالان مسئولان را در تبریز که به هماهنگی فعالیت‌هایشان با سرکنسولگری اتحاد جماهیر شوروی در تبریز موظف باشند، برای هدایت جنبش جدایی طلب تشکیل دهید. سرپرستی کلی این گروه به باقروف و یعقوب واگذار می‌شود. تهیه و تدارک اقدامات اولیه برای برگزاری انتخابات دوره پانزدهم مجلس ایران [با هدف] تضمین انتخاب هواداران جنبش جدایی طلب براساس شعارهای ذیل به کمیته مرکزی (باقروف و ابراهیموف) حزب کمونیست آذربایجان سپرده شود.

الف) واگذاری زمین از اراضی خالصه و املاک بزرگ اربابی به دهقانان و اعطای اعتبارهای درازمدت مالی به دهقانان. ب) از میان بردن بیسکری از طریق اعاده و توسعه کار در مؤسسات و همچنین برنامه‌های احداث راه و دیگر طرح‌های فوئاد عامه.

- پ) بهبود مؤسسات رفاه عمومی در شهرها و آبرسانی عمومی.
- ت) بهبود بهداشت عمومی.
- ث) اختصاص حداقل ۵۰٪ از مالیات‌های دولتی به حوایج محلی.
- ج) حقوق برابر برای اقلیت‌های ملی و عشایر، افتتاح مدارس و انتشار کتب و روزنامه به زبان‌های آذربایجانی، کردی، ارمنی و آشوری؛ سیر مراحل دادرسی و مکاتبات رسمی در نهادها محلی به زبان‌های بومی؛ تأسیس نظام اداری محلی - از جمله ژاندارمری و پلیس با استفاده از عناصر ملی محلی؛ تشکیل انجمن‌های منطقه‌ای، محلی و شهری [و] انجمن‌های خودگردان محلی.
- چ) بهبود اساسی در روابط ایران و شوروی.
- ح) تأسیس گروه‌های رزمی مسلح به سلاح‌های ساخت خارج جهت حوایج دفاعی اهالی هوادار شوروی [و] فعالین تشکیلات دموکراتیک و حزبی جنبش جدایی طلب. اعمال این مورد به رفیق [نیکولای] بولگانین همراه با رفیق باقروف محاله شود.
- ص) یک انجمن برای مناسبات فرهنگی میان ایران و جمهوری شوروی آذربایجان با هدف تقویت اقدامات فرهنگی و تبلیغاتی در آذربایجان جنوبی تأسیس کنید.
- ض) برای جذب توده‌ها به جنبش جدایی طلب تأسیس یک «انجمن دوستان آذربایجان شوروی» را در تبریز با شعباتی در تمام مناطق آذربایجان جنوبی و گیلان لازم می‌دانیم.
- ز) تدارک انتشار یک نشریه مصور در باکو برای توزیع در ایران

سفر احمد قوام، نخست‌وزیر وقت ایران به مسکو